УДК 37.0:316.647.82(045)

DOI: 10.12958/2227-2844-2021-8(346)-2-283-292

Місяк Юлія Володимирівна,
завідувачка навчально-виробничої практики,
аспірантка Комунального закладу
«Харківська гуманітарно-педагогічна академія»
Харківської обласної ради, м. Харків, Україна.
misakulia@gmail.com
<https://orcid.org/0000-0002-4547-1557>

ВІДСУТНІСТЬ ДИСКРИМІНАЦІЇ ЯК ОДНА З УМОВ БЕЗПЕЧНОГО ОСВІТНЬОГО СЕРЕДОВИЩА СУЧАСНОГО ЗАКЛАДУ ОСВІТИ

Нині чи не весь світ задіяний у боротьбі з булінгом та дискримінаційним ставленням. Україна не є виключенням і робить свої перші кроки на шляху до толерантного та рівноправного суспільства. Дана діяльність є дуже важливою для України, адже, відповідно до даних ВООЗ, Україна посідає 4 місце в Європі за рівнем підліткової агресії та насилля.

У сучасному суспільстві проблема булінгу є досить поширеною саме в освітньому середовищі, бо дитина проводить у ньому значну частину свого повсякденного життя.

Тому виникає необхідність у перетворенні школи на безпечне місце, де немає насильства і цькування.

Наукові розробки XX та XXI ст. стосуються нових форм дискримінації. Наприклад, питанню дискримінації у сфері праці приділяли увагу такі вітчизняні науковці, як Г. Громова, Т. Ванкрина, В. Толкунова, а згодом В. Венедіктова, О. Ярошенко, Н. Болотіна, В. Пузирний, М. Семенюта, О. Антонова та ін. Проблеми дискримінації у сфері реалізації права на працю розглядаються в наукових доробках Н. Болотіної, В. Венедіктової, О. Ісасвої, О. Процевського, В. Пузирного, І. Сахарук, Д. Солдаткіна, О. Ярошенка. Дослідники Л. Закураєва та М. Супрунова розглядають загальнотеоретичні властивості дискримінації, І. Бершов, Ю. Белоусов, Ю. Стребкова (причини виникнення та існування расової дискримінації), О. Дашковська, Т. Жалій, О. Пацулко, О. Ярош (принцип гендерної рівності, дискримінація за ознакою статі). О. Шнирова досліджувала проблеми гендерної дискримінації, підходить до її розуміння, а також запропонувала вирішення проблеми існування гендерної дискримінації.

Таким чином, можна стверджувати, що ступінь вивченості проблеми не є достатньо високим, адже більшість робіт присвячена дослідженню різних аспектів дискримінації. Проте проблема відсутності

дискримінації в середовищі закладу освіти є предметом дослідження деяких вчених, тому потребує більш детального розгляду.

Метою статті є аналіз суті поняття «дискримінація», зокрема, з'ясування її ролі в середовищі сучасного закладу освіти.

Нині українська держава та її громадяни стають безпосередніми учасниками процесів, які мають велике значення для подальшого становлення особистості. Згідно з Концепцією Нової української школи, заклад освіти повинен створити якісно нове освітнє середовище для дитини, яке передбачає зміни у змісті освіти, у фаховій підготовці спеціалістів до реалізації поставлених цілей освіти та у форматі стосунків між здобувачем освіти, батьками та вчителями. (Нова українська школа).

Питання безпеки в освітньому середовищі розглядаються в законодавчих, нормативно-правових актах, навчально-методичних посібниках, зокрема:

1. У ст. 54 Закону України «Про освіту» зазначено, що педагогічні, науково-педагогічні та наукові працівники зобов'язані поважати гідність, права, свободи та інтереси всіх учасників освітнього процесу а також під час освітнього процесу захищати здобувачів освіти від будь-яких форм фізичного та психічного насильства, приниження честі та гідності, дискримінації за будь-якою ознакою, пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю здобувачів освіти, запобігати вживанню ними алкогольних напоїв і наркотичних засобів на території закладу освіти тощо (Закон України «Про освіту», 2017);

2. Відповідно до ст. 1 Закону України «Про повну загальну середню освіту» під безпечним освітнім середовищем розглядають сукупність умов у закладі освіти, що унеможливають заподіяння фізичної, майнової та моральної шкоди усім учасникам освітнього процесу. Безпечне освітнє середовище передбачає дотримання вимог санітарних, протипожежних та будівельних норм і правил, законодавства з питань кібербезпеки, захисту персональних даних, безпеки харчових продуктів та надання якісних послуг із харчування. У безпечному освітньому середовищі відсутні будь-які прояви фізичного та психологічного насильства, експлуатації, дискримінації, боулінгу, пропаганди та агітації, в тому числі з використанням кіберпростору тощо. (Закон України «Про повну загальну середню освіту», 2020);

3. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року передбачає одним із основних завдань створення безпечного освітнього середовища. (Указ Президента України «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року», 2013);

4. У покроковій інструкції для директора «Як створити недискримінаційне середовище у школі» розробленій Державною службою якості освіти в рамках проєкту «Супровід урядових реформ в Україні» (SURGe) зазначені поради щодо створення безпечного

середовища у закладі загальної середньої освіти: виявлення, запобігання та подолання дискримінації, протидія булінгу;

5. У Концепції Нової української школи (ухвалена рішенням Колегії МОН 27.10.2016) визначено, що незалежно від рівня мобільності, особиста реалізація учасників навчального процесу повинна забезпечити ключові компетентності, передбачені новим Законом «Про освіту», включаючи інформаційно-комунікаційну компетентність і громадянські та соціальні компетентності, пов'язані з ідеями демократії, справедливості, рівності, прав людини, добробуту та здорового способу життя, з усвідомленням рівних прав і можливостей;

6. У пораднику для вчителя «Нова українська школа» (Нова українська школа : поради для вчителя, 2019) зазначено, що Державний стандарт початкової освіти ґрунтується на таких принципах: 1) визначення того, що кожна дитина унікальна та обдарована; 2) цінність дитинства; 3) радість пізнання; 4) розвиток вільної особистості; 5) здоров'я; 6) утвердження людської гідності; 7) любов до України; 8) виховання відповідального громадянина; 9) безпека, яка передбачає створення атмосфери довіри і взаємоповаги, а також перетворення школи на безпечне місце, де немає насильства і цькування.

Проблему комплексної безпеки закладу освіти досліджують Науковці В. Пилипенко та Г. Коджаспірова.

Так, В. Пилипенко розглядає її як стан захищеності тих, хто навчається, та працівників закладу освіти від загроз соціального, техногенного і природного характеру, та гарантує його безпечне функціонування (Пилипенко, 2006).

Г. Коджаспірова розуміє комплексну безпеку освітньої установи як стан захищеності освітньої установи від реальних і прогнозованих загроз соціального, техногенного та природного характеру, що гарантує його безпечне функціонування (Коджаспірова, 2008).

Чимало науковців (І. Баєва, Л. Гаязова, Г. Коджаспірова, Є. Лактіонова, В. Рубцов та інші) розглядають у своїх дослідженнях психологічні аспекти безпечного освітнього середовища.

Дослідниця Л. Гаязова під безпечним освітнім середовищем розуміє стан організаційних, просторово-предметних і соціальних аспектів освітнього середовища, який, окрім забезпечення життя і здоров'я суб'єктів освіти, виступає необхідною умовою для розвитку і формування особистості і забезпечує правову, соціальну, психологічну, інформаційну захищеність студентів, науково-педагогічних працівників, батьків (Гаязова, 2011: 28).

Поняття «безпечне освітнє середовище» Л. Сидорова розглядає як середовище прогнозування, виявлення й усунення на різноманітних рівнях небезпек та ризиків досягнення якості освіти (Сидорова, 2008).

Досить актуальною є проблема дослідження інформаційних аспектів безпечного освітнього середовища.

На думку Н. Кириленко досить важливою є проблема інформаційної безпеки у сфері освіти через її інформатизацію, адже завдяки застосуванню інформаційно-комунікаційних технологій в освіті відбувається глобальний вплив на людину (Кириленко, 2012: 150).

Дослідниця зазначає, що до негативного впливу інформації на сучасне освітнє середовище належить:

1) відсутність належних механізмів контролю якості інформації, доступної через сучасні телекомунікаційні технології, що породжує проникнення в освітній простір великого обсягу недостовірної інформації;

2) неконтрольоване поширення інформації сумнівного, агресивного змісту, яка може сприяти виникненню насильства, булінгу, кібербулінгу тощо.

Булінг – це тривожна тенденція, особливо для сучасного дитячого середовища. За результатами дослідження, проведеного UNICEF 2017 року, 67% дітей в Україні стикалися з явищем булінгу (цькування), а 24% – були його жертвами.

Кібербулінг – є різновидом булінгу, зміст якого полягає в жорстокій поведінці, яка виявляється через завдання шкоди та приниження людини за допомогою використання сучасних електронних технологій (електронна пошта, форуми, чати тощо).

Заслуговує на увагу думка Державної служби якості освіти України щодо забезпечення безперешкодного доступу до освітніх послуг та неупередженого ставлення до всіх учасників освітнього процесу. Саме це сприятиме досягненню дітьми високих результатів у навчанні незалежно від статі, національності або достатку, освіти чи сфери професійної діяльності їхніх батьків.

Враховуючи сучасні тенденції розвитку освітньої галузі перед працівниками закладів освіти постають наступні питання: поняття дискримінації та шляхи її виявлення; труднощі в реалізації недискримінаційного підходу в освітньому середовищі; запобігання ситуацій дискримінації у закладі освіти. Дані та чимало інших питань виникають перед педагогами закладів загальної середньої освіти. З огляду на це виникає потреба у створенні безпечного освітнього простору в закладі освіти, щоб захистити, убезпечити, запобігти наслідкам впливу на особистість несприятливих чинників.

Нині Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації» (Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», 2012) є основним нормативним документом у сфері недискримінації. Так, згідно зі статтею 2, законодавство України базується на принципі недискримінації, що передбачає: забезпечення рівності перед законом та прав і свобод осіб, повагу до гідності кожної людини, а також забезпечення рівних можливостей осіб.

У статті 1 Закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» (Закон України «Про засади запобігання та

протидії дискримінації в Україні», 2012) поняття «дискримінація» розглядається як: ситуація, за якої особа чи група осіб за їх ознаками раси, кольору шкіри, політичних, релігійних та інших переконань, статі, віку, інвалідності, етнічного та соціального походження, громадянства, сімейного та майнового стану, місця проживання, мовними або іншими ознаками, які були, є та можуть бути дійсними або припущеними, зазнає обмеження у визнанні, реалізації або користуванні правами і свободами в будь-якій формі, встановленій цим Законом, крім випадків, коли таке обмеження має правомірну, об'єктивно обґрунтовану мету, способи досягнення якої є належними та необхідними.

Відповідно до закону України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні» (Закон України «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні», 2012) розрізняють такі форми дискримінації як пряма та непряма дискримінація та утиск.

Під непрямою дискримінацією розглядають певні дії, правові норми, критерії оцінки, правила чи вимоги, що ставляться до осіб, проте для одних осіб вони є менш сприятливими в порівнянні з іншими особами, окрім вимог, реалізація яких передбачає правомірну, об'єктивно аргументовану мету, досягнення якої є необхідним.

Пряма дискримінація передбачає менш прихильне поводження з однією особою, через її певні ознаки в порівнянні з іншою, в тій же ситуації, окрім випадків, у яких дане поводження є правомірним та об'єктивним;

Утиск передбачає небажану для особи поведінку, наслідком якої є приниження її людської гідності відповідно до певних ознак чи організування щодо такої особи напруженої, ворожої, образливої, зневажливої атмосфери.

Таким чином, слід пам'ятати про те, що саме середовище закладу освіти відіграє значну роль у формуванні особистості. Воно впливає на поведінку здобувача освіти та його розвиток в усіх сферах – фізичній, когнітивній, соціально-емоційній тощо. До прикладу: великий простір заохочує до руху, а невеликі осередки з книгами та м'якими іграшками – до спокійних ігор, перегляду дитячих книжок із малюнками. Освітнє середовище сприяє успіху всіх здобувачів освіти, незалежно від їхніх індивідуальних особливостей.

Для запобігання насильства та створення безпечного освітнього середовища, кожен учасник освітнього процесу повинен мати не лише уявлення про те, що розуміють під поняттям «насильство», але і яким чином мінімізувати ризики та небезпеки й створити умови для внутрішньої безпеки. Це можливо лише завдяки спільній цілеспрямованій діяльності усіх учасників освітнього процесу: адміністрації, вчителів, здобувачів освіти і батьків. Створення безпечного, комфортного, розвивального освітнього середовища – один із основних принципів діяльності закладу освіти.

Тому, можна зробити висновок про те, що особистість дитини буде всебічно, гармонійно розвиватися та виховуватися саме в тому закладі освіти, в якому відсутні прояви будь-якої дискримінації.

Список використаної літератури

1. Нова українська школа. URL : <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola> (дата звернення: 16.06.2021). **2. Про освіту:** Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> (дата звернення: 15.07.2021). **3. Про повну** загальну середню освіту: Закон України від 16.01.2020 р. № 463-IX (із змінами № 764-IX від 13.07.2020 р). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> (дата звернення: 15.07.2021). **4. Про Національну** стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25 червня 2013 р. № 344/2013. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#Text> (дата звернення: 16.07.2021). **5. Нова** українська школа: poradnik dla vchytelja / za zag. red. H. M. Bibik. Kyiv : Litera LTD, 2019. 208 s. **6. Пилипенко В.** Обеспечение комплексной безопасности в образовательном учреждении: Теория и практика. Москва : Айрис-Пресс, 2006. 192 с. **7. Коджаспирова Г.** Психолого-педагогическая культура педагога как ведущий фактор безопасности образовательной среды. *Безопасность образовательной среды : сборник статей.* Москва : Экон-Информ, 2008. 20 с. **8. Гаязова Л.** Обеспечение комплексной безопасности образовательной среды и ее психологическое сопровождение. *Известия Российского государственного педагогического университета имени А. И. Герцена.* Санкт-Петербург, 2011. № 142. С. 27–32. **9. Сидорова Л.** Проектирование педагогических ситуаций как средство организации безопасной образовательной среды педагогического колледжа : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.01. Иркутск, 2008. **10. Кириленко Н.** Проблеми інформаційної безпеки освітнього середовища вищого навчального закладу. *Інформаційно-телекомунікаційні технології в сучасній освіті: досвід, проблеми, перспективи : матеріали Третьої міжнародної науково-практичної конференції : у 2-х ч. / Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, Інститут педагогічної освіти і освіти дорослих НАПН України та ін. ; за ред. М. Козяра, Н. Ничкало. Львів : ЛДУ БЖД, 2012. Ч. 1. С. 149–151.* **11. Про засади** запобігання та протидії дискримінації в Україні: Закон України від 06.09.2012 р. № 5207-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17#Text> (дата звернення: 16.07.2021).

References

1. Nova ukrainska shkola [New Ukrainian School]. Retrieved from <https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola> [in Ukrainian]. **2. Pro osvitu:** Zakon Ukrainy vid 05.09.2017 r. № 2145-VIII [On education: Law of Ukraine of 05.09.2017 No. 2145-VIII]. Retrieved from

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text> [in Ukrainian]. **3. Pro povnu** zahalnu seredniu osvitu: Zakon Ukrainy vid 16.01.2020 r. № 463–IX (iz zminamy № 764–IX vid 13.07.2020 r) [On complete general secondary education: Law of Ukraine of 16.01.2020 No. 463-IX (as amended № 764-IX of 13.07.2020)]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20#Text> [in Ukrainian]. **4. Pro Natsionalnu** stratehiu rozvytku osvity v Ukraini na period do 2021 roku: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 25 chervnia 2013 r. № 344/2013 [On the National Strategy for the Development of Education in Ukraine until 2021: Decree of the President of Ukraine of June 25, 2013 No. 344/2013]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/344/2013#Text> [in Ukrainian]. **5. Bibik, N. M.** (Eds.) (2019). Nova ukrainska shkola: poradnyk dlia vchytelia [New Ukrainian school: a guide for teachers]. Kyiv: Litera LTD [in Ukrainian]. **6. Pilipenko, V. F.** (2006). Obespechenie kompleksnoj bezopasnosti v obrazovatel'nom uchrezhdenii. Teoriya i praktika [Providing comprehensive security in an educational institution. Theory and practice]. Moscow: Ajris-Press [in Russian]. **7. Kodzhaspirova, G. M.** (2008). Psihologo-pedagogicheskaya kul'tura pedagoga kak vedushchij faktor bezopasnosti obrazovatel'noj sredy [Psychopedagogical culture of the teacher as a leading factor of safety educational environment]. *Security educational environment – Safety of the educational environment*. Moscow: Ekon-Inform [in Russian]. **8. Gayazova, L. A.** (2011). Obespechenie kompleksnoj bezopasnosti obrazovatel'noj sredy i ee psihologicheskoe soprovozhdenie [Ensuring complex safety of the educational environment and its psychological support]. *Izvestiya Rossijskogo gosudarstvennogo pedagogicheskogo universiteta imeni A. I. Gercena – Proceedings of the Russian State Pedagogical University named after A. I. Herzen*, 142, 27-32. Saint-Peterburg [in Russian]. **9. Sidorova, L. Z.** (2008). Proektirovanie pedagogicheskikh situacij kak sredstvo organizacii bezopasnoj obrazovatel'noj sredy pedagogicheskogo kolledzha [Projecting of pedagogical situations as a method of the organization of the pedagogical college safe educational environment]. *Extended abstract of candidate's thesis*. Irkutsk [in Russian]. **10. Kyrylenko, N. M.** (2012). Problemy informatsiinoi bezpeky osvitnoho seredovyscha vyshchoho navchalnoho zakladu [Problems of information security of the educational environment of a higher educational institution]. *Informatsiino-telekomunikatsiini tekhnolohii v suchasnij osviti: dosvid, problemy, perspektyvy – Information and telecommunication technologies in modern education: experience, problems, prospects*. (Vols. 1), (pp. 149-151). Lviv: LDU BZhD [in Ukrainian]. **11. Pro zasady** zapobihannia ta protydii dyskryminatsii v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 06.09.2012 r. № 5207-VI [On the Principles of Preventing and Combating Discrimination in Ukraine: Law of Ukraine of September 6, 2012 No. 5207-VI]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5207-17#Text> [in Ukrainian].

Місяк Ю. В. Відсутність дискримінації як одна з умов безпечного освітнього середовища сучасного закладу освіти

Стаття присвячена розгляду актуальної проблеми, яка пов'язана з дискримінацією в освітньому середовищі сучасного закладу освіти. У сучасному суспільстві все частіше постають питання рівного ставлення до всіх людей, забезпечення рівних можливостей та культурного різноманіття, боротьби з дискримінацією. Встановлено, що питання дискримінації у науково-педагогічній літературі розглядається у різних аспектах: дискримінація у сфері праці, дискримінація у сфері права, загальнотеоретичні властивості дискримінації, причини виникнення та існування расової дискримінації, гендерна дискримінація та шляхи її усунення. У статті здійснено аналіз нормативно-правової бази із питань безпеки та дискримінації. Наголошено, що наша держава не є виключенням і активно рухається до становлення толерантного та рівноправного суспільства. Досліджено погляди науковців щодо визначення суті та змісту поняття «дискримінація». Проаналізовано різні підходи до тлумачення поняття «безпечне освітнє середовище». Розглянуто інформаційні аспекти безпечного освітнього середовища. Встановлено, що кібербулінг – це один із різновидів булінгу (цькування), що передбачає жорстокі дії з метою дошкулити, нашкодити, принизити людину з використанням сучасних електронних технологій. Узагальнено матеріали з питань безпеки в освітньому середовищі, що розглядаються в законодавчих, нормативно-правових актах та навчально-методичних посібниках. Подано характеристику різних форм дискримінації: непряма дискримінація, пряма дискримінація, утиск.

У статті зазначено, що саме педагогічний колектив, адміністрація та батьки виступають ключовим ресурсом становлення і розвитку в закладі освіти безпечного освітнього середовища. Тому, для запобігання насильства і будь-яких форм дискримінації в галузі освіти та створення безпечного освітнього середовища необхідно, щоб кожен учасник освітнього процесу мав не лише уявлення про те, що вважають насильством, але і як звести до мінімуму ризику та небезпеки та створити умови для внутрішньої безпеки. Це буде можливим лише завдяки спільній цілеспрямованій діяльності усіх учасників освітнього процесу, які є професіоналами своєї справи.

Ключові слова: дискримінація, пряма дискримінація, непряма дискримінація, утиск, безпечне освітнє середовище.

Місяк Ю. В. Отсутствие дискриминации как одно из условий безопасной образовательной среды современного учебного заведения

Статья посвящена рассмотрению актуальной проблемы, связанной с дискриминацией в образовательной среде современного учебного заведения. В современном обществе все чаще возникают вопросы равного отношения ко всем людям, обеспечение равных возможностей и культурного многообразия, борьбы с дискриминацией. Установлено, что

вопрос дискриминации в научно-педагогической литературе рассматривается в различных аспектах: дискриминация в сфере труда, дискриминация в сфере права, общетеоретические свойства дискриминации, причины возникновения и существования расовой дискриминации, гендерная дискриминация и пути ее устранения. В статье проведен анализ нормативно-правовой базы по вопросам безопасности и дискриминации. Отмечено, что наше государство не является исключением и активно движется к становлению толерантного и равноправного общества. Исследованы взгляды ученых по определению сущности и содержания понятия «дискриминация». Проанализированы различные подходы к толкованию понятия «безопасная образовательная среда». Рассмотрены информационные аспекты безопасной образовательной среды. Установлено, что кибербуллинг – это одна из разновидностей буллинга (травля), предусматривающая жестокие действия с целью досадить, навредить, унижить человека с использованием современных электронных технологий. Обобщены материалы по вопросам безопасности в образовательной среде, рассматриваемые в законодательных, нормативно-правовых актах и учебно-методических пособиях. Дана характеристика различных форм дискриминации: косвенная дискриминация, прямая дискриминация, ущемление.

В статье указано, что именно педагогический коллектив, администрация и родители выступают ключевым ресурсом становления и развития в учебном заведении безопасной образовательной среды. Поэтому, для предотвращения насилия и любых форм дискриминации в области образования и создания безопасной образовательной среды необходимо, чтобы каждый участник образовательного процесса имел не только представление о том, что считают насилием, но и как свести к минимуму риски и опасности и создать условия для внутренней безопасности. Это будет возможным только благодаря совместной целенаправленной деятельности всех участников образовательного процесса, которые являются профессионалами своего дела.

Ключевые слова: дискриминация, прямая дискриминация, косвенная дискриминация, ущемление, безопасная образовательная среда.

Misiak Yu. Non-discrimination as one of the conditions of a safe educational environment of a modern educational institution

The article is devoted to the topical issue related to discrimination in the educational environment of a modern educational institution. In modern society, issues of equal treatment of all people, ensuring equal opportunities and cultural diversity, and combating discrimination are increasingly emerging. It is established that the issue of discrimination in the scientific and pedagogical literature is considered in different aspects: discrimination in the field of labor, discrimination in the field of law, general theoretical properties

of discrimination, causes and existence of racial discrimination, gender discrimination and ways to eliminate it. The article analyzes the regulatory framework on security and discrimination. It was emphasized that our state is no exception and is actively moving towards a tolerant and equal society. Researchers' views on defining the essence and content of the concept of «discrimination» have been studied. Different approaches to the interpretation of the concept of «safe educational environment» are analyzed. The information aspects of a safe educational environment are considered. It has been established that cyberbullying is one of the types of bullying, which involves brutal actions aimed at annoying, harming, humiliating a person using modern electronic technologies. The materials on safety issues in the educational environment, which are considered in legislative, normative-legal acts and educational-methodical manuals, are generalized. The characteristics of different forms of discrimination are given: indirect discrimination, direct discrimination, oppression.

The article states that the teaching staff, administration and parents are the key resource for the formation and development of a safe educational environment in the educational institution. Therefore, in order to prevent violence and all forms of discrimination in education and to create a safe educational environment, it is necessary that each participant in the educational process has not only an idea of what is considered violence, but also how to minimize risks and dangers and create conditions for internal security. This will be possible only due to the joint purposeful activities of all participants in the educational process who are professionals.

Key words: discrimination, direct discrimination, indirect discrimination, oppression, safe educational environment.

Стаття надійшла до редакції 08.11.2021 р.

Прийнято до друку 26.11.2021 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Караман О. Л.